

Motion

1977/78:1801

av Allan Åkerlind

med anledning av propositionen 1977/78:91 och radions och televisionens fortsatta verksamhet m. m.

Den med stor förväntan motsedda propositionen 1977/78:91 om radio-TV föreligger nu. Vissa förbättringar kan säkert uppnås genom propositionsförslaget. Men på några viktiga punkter är inte propositionens förslag tillräckligt. Det gäller de ensidiga politiska ställningstagandena som närmast dagligen sker i någon av kanalerna i radio-TV. Här är det viktigt vad som står i radiolog och radioavtal. Jag har vid ett tillfälle anmält ett nyhetsprogram till radionämnden därför att nyhetsuppläsaren gav egna värderande omdömen om ett annat land, omdömen som enligt min mening var helt felaktiga och som givetvis inte bevisats. Radionämndens utslag var att programmet inte stred mot radiolog eller radioavtal och alltså inte kunde fällas. Genmälerrätten är väl knappast möjlig att tillämpa i ett sådant fall, och därför bör i radioavtalet finnas klarare regler för hur långt den ensidiga politiseringen får gå innan radionämnden har rätt att ingripa.

En annan fråga som såvitt jag kunnat se inte berörs av föredraganden är gudstjänster och andakter i radio-TV. Även i denna del av utbudet har berättigad kritik riktats mot att gudstjänster och andakter alltmer slås ut till förmån för andra program. Kritik har också riktats mot att många program som går under benämningen gudstjänster eller andakter alltmer förlorat sin prägel av förkunnelse- eller uppbyggelseprogram och i stället övergått till att bli program där man diskuterar allmänna livsfrågor, alltså program som borde gå under en helt annan benämning och inte ta dyrbar tid från andakter och gudstjänster.

När det gäller den kristna opinionen är det också angeläget att denna inte direkt utmanas och förhånas i TV så som har skett några gånger under senare tid. Så har t. ex. skett vid både julen 1976 och påsken i år. När barnen kom från julottan 1976 och slog på barnprogrammet i TV kl. 09.00 fick de i stället för ett program om Jesus Kristus, konungars konung, se ett program som hette "Trazan Apansson, julens konung". Detta program sändes sedan under hela julhelgen. Vid samma tid på påskdagen i år sändes ett barnprogram i radio som beskrev japanernas föreställning om hur jorden hade kommit till, inte ett program om Jesu uppståndelse, som hade haft en naturlig anknytning till dagen utan ett program för att få de små barnen att tvivla på Bibeln! När det gäller det först berörda programmet anmälde jag det till radionämnden dels med hänvisning till dess fräcka titel, dels med hänvisning till att i början av programmet på juldagsmorgonen sjöngs den hädiska visan om att "himlen är så liten och där finns ej så många änglar som Du tror". Även detta program

frikändes därför att det inte stred mot radiolag eller radioavtal. Sådana förhållanden måste åtgärdas!

I propositionen sägs att programmen liksom hittills bör förläggas huvudsakligen till kvällstid. Många yrkesarbetande som måste upp tidigt på morgonen har på grund av dessa sena sändningstider inte möjlighet att sitta uppe och se program som de gärna skulle ha velat se. En viss tidigareläggning kan därför vara befogad för att tillgodose dessa grupper.

Söndagsskola i TV har man framfört önskemål om vid flera tillfällen. Över huvud taget är utbudet av kristna barnprogram närmast obefintligt i TV. Här måste en ökning ske. Detta bör uttalas av riksdagen.

Jag delar departementschefens oro för de attityder till gifter, t. ex. alkohol, som präglar vissa delar av programutbudet. Här borde allvarligt övervägas om inte en restriktivitet med detta borde inskrivas i radioavtalet.

När det gäller svordomar i radio- och TV-programmen har Sveriges Radio i yttrande till radionämnden påstått att särskild restriktivitet iakttas när det gäller program för barn. Detta är uppenbarligen lögn! Man behöver bara ta exemplet programserien "Dagar med Knubbe" där svordomarna ströddes ut i ymnigt mått till de små barnen. Det borde vara minst lika lätt att låta bli att svära i barnprogram i radio och TV som att låta bli det i riksdagens talarstol! Det bör därför införas en bestämmelse i radioavtalet om begränsning av svordomar.

När det gäller radionämnden har den hittills betraktats som tämligen maktlös. Det får inte vara så i fortsättningen, men man blir orolig för det när man läser samman olika uttalanden i propositionen.

Departementschefen säger att någon ändring av de grundläggande principerna för radio- och TV-verksamheten inte är aktuell (s. 153). Företagen skall garanteras integritet i förhållande till alla slags påtryckningar utifrån (s. 154). Verksamheten skall stå fri och självständig gentemot staten (s. 162). En utveckling mot ökat statligt inflytande måste undvikas (samma sida). På samma sida sägs att programföretagen skall ägas helt av moderföretaget, men på nästa sida att moderföretaget inte skall ha något ansvar för programverksamheten vare sig mot staten eller mot publiken. Programverksamheterna skall vara ansvariga mot radionämnden (s. 168). Men aktieägarna skall inte kunna ingripa i verksamhetens ledning och löpande förvaltning. Beslut i sådana frågor skall inte fattas på bolagsstämmorna (s. 169). På s. 170 sägs att styrelserna i de fyra programbolagen skall ha ett odelat ansvar för verksamheten. Men styrelsen bör inte blanda sig i det löpande programarbetet. I stället skall företagsledning och anställda inom programföretagen ha stor frihet att utforma programverksamheten. Regering och riksdag skall inte heller kunna anlägga synpunkter på enskildheter i programutbudet (s. 181). Däremot skall radio och TV kritiskt granska och kontrollera makthavare och beslutsfattare (s. 181).

Allt detta kan vara acceptabelt om bara radionämnden får en starkare ställning. Men på s. 216–219 i propositionen sägs bl. a. att ingen förändring

skall ske av radionämndens granskningsuppdrag. Vidare sägs att nämnden saknar behörighet att utdöma påföljd eller att meddela föreskrifter om de framtida programmens innehåll och utformning. Dessa förhållanden avses tydligen bli bestående. Givetvis skall radio och TV verka under relativt stor frihet. Men om denna frihet blir för stor leder det till att enskilda "tyckare" inom företagen kan härja praktiskt taget helt fritt utan att någon har möjlighet att korrigera övertramp.

Det får inte bli så att riksdag, regering, programbolagens ledningar och radionämnden står helt vid sidan utan att kunna ingripa.

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1977/78:91
beslutar uttala

1. att radionämnden skall ges behörighet att meddela föreskrifter om de framtida programmens innehåll och utformning,
2. att vad som i övrigt anförts i motionen bör tillgodoses vid utformandet av nytt radioavtal och för övrigt i det löpande programarbetet.

Stockholm den 28 mars 1978

ALLAN ÅKERLIND (m)